

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.- K
pol leta 5.- "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

XXIV. glavna skupščina Zaveze se vrši v Celju dne 10. in 11. avgusta t. l.

Kulturnošolski boj.

Časi so za nami, ko so klerikalci z vso vehemenco napadali napredno učiteljstvo, češ, da zatro še pravočasno v njem svobodomiselnost idejo.

Res je, zatrti so delno še svobodnejše in globlje gibanje, toda v kljub njih splet-kam niso mogli ustvariti med učiteljstvom globljega, kulturnega razdora in razcepljenja. Dnevne spletke so zaslepile le nekaj učiteljstva, vodilna ideja je pa tlela in tli še danes, in pride čas, ko bo vsplamtela v popolni veličini: nastopi dan vstajenja tudi za njo!

Da je ostajalo napredništvo v vrstah učiteljstva do danes brez globljega kulturnega temelja, t. j. v frazah, temu je kriv povečini liberalizem, ki je namesto kulturnega spoznavanja in naziranja širil tudi med učiteljstvom le verski indiferentizem.

Šele v zadnjem času se je pričel širiti tudi med učiteljstvom pravi duh kulturnega stremljenja.

Verski indiferentisti so se razvili v brez-značajne koristolovce in se odcepili od kulturno-napredne struje. Priklonili so se vladajoči stranki v deželi in tako dosegli višek svoje vzgoje; sad so liberalne farške gonje, megloboki ljudje, ekstremi: zato se ne čudimo, če tvorijo večino Slomškove zveze danes nekdanji največji „farški zabavljači“, saj so pravi plod liberalne farške gonje.

V tem času vnanjih bojev se je pa klerikalizem že močno zajedel v šolstvo, zakaj on ni tudi v dobi farške gonje pozabil na kulturno-šolski boj, pri katerem so učiteljstvo do danes ovirale le politične stranke.

Učiteljstvo se je sicer samo organizovalo in je zastopalo moderna in napredna načela v šolstvu; toda politične stranke so to malo upoštevale in so izrabljale učiteljstvo raje v strankarsko-politiški boj.

Tako je klerikalizem počasi izpodnašal in omajal na podlagi teh razmer pri ljudstvu tla sedanjemu ljudsko-šolskemu zakonu.

Klerikalci so v parlamentu porabili vsako priliko, da so podrli kos za kosom ustavne šolske uprave.

Naprednjaki so se pa le od časa do časa, kadar je bila že skrajna nevarnost, potegnili za šolstvo, potem pa zopet spali, da jih ni klerikalizem z novim naskokom zopet zbudil iz spanja pravičnosti.

To se pravi: Klerikalizem je bil vedno v ofenzivi, medtem ko je liberalizem stal vedno v defenzivi pri šolskih vprašanjih.

Klerikalizem je imel močno oporo proti-šolske propagande v duhovščini. Po vsej državi je grmelo s prižnic proti „brezverski“ šoli in proti „brezverskemu“ učiteljstvu, ki so ga naslikali ljudstvu kot največje zlo in pošast, kar jih je še kdaj poznal svet.

Klerikalizem je razumeval proti-šolski in kulturno-šolski boj, medtem ko ga liberalizem ni.

Dokaz, da bi bil tudi liberalizem lahko storil isto, če bi v pravih stremljenjih podpiral učiteljstvo, so nam porok neštivilna zborovanja in peticije proti Liechtensteinovemu šolskemu predlogu in proti šolski noveli iz leta 1883, ki so izšle prav iz ljudskih vrst. To gibanje nam je dokaz, da je ljudstvo dovzetno za napredne ideje tudi v šolstvu, potreba mu je le pojasnila in stalne organizacije.

Učimo se iz napak preteklosti, da nam je potreba stalne armade, ki bo nastopala za napredna kulturno-šolska vprašanja.

Potreba pa je zato tudi neumornega dela ne samo naprednemu duhu šoli prijaznega časopisa, potreba je tudi ustne propagande med ljudstvom, posebno iz vrst naprednih govornikov, neoziraje se na razcepljenje politične frakcije.

In kadar dosežemo to, da se bodo napredne stranke pričele resnično potezati — ne samo časih pri zakonodaji — za kulturno stran šolstva tudi pri propagandi idej med ljudstvom, tedaj šele bomo rekli, da so kulturne stranke in da so razvile kulturni boj v pravi smeri in tedaj je lahko pričakovati, da tudi učiteljstvo lahko stopi v jasnejši barvi na dan.

Do danes je pa prejemale učiteljstvo namesto moralne opore le moralne klofute od političnih strank.

Zakon o šolskem nadzorstvu.

Govoril posl. E. Gangl v VIII. seji dež. zbora t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Že na zandnji seji deželnega zbora, ko je prišlo v razgovor poročilo deželnega odbora o nekaterih izpremembah zakona o šolskem nadzorstvu, sem imel čast obrazložiti stališče svoje stranke, da se mi ne moremo zavzeti za te izpremembe, kakor jih predlaga predležeče poročilo deželnega odbora. Iz tega vzroka se tudi ne moremo udeleževati specialne debate.

Že oktobra meseca l. 1909., ko je bil prvič v visoki zbornici v razpravi zakonski načrt o šolskem nadzorstvu, sem imel priliko tako v splošni kakor tudi v specialni debati obrazložiti stališče svoje stranke in staviti vse polno izpreminjevalnih predlogov in nekoliko resolucij, ki so pa vse bile odklonjene. Mi smo takrat obrazložili stališče, ki ga zavzemamo napram delokrogu okrajnih šolskih svetov, kakor je označen v zakonu o šolskem nadzorstvu, ter smo se z vsestransko utemeljitvijo izrekli proti instituciji krajnih šolskih nadzornikov. Nadalje smo označili svoje protivno stališče proti tistim zakonitim določbam v novem zakonu o šolskem nadzorstvu, ki prepovedujejo ljudsko-šolskemu učiteljstvu potezati se do nekaterih služb, tako do predsedstva v krajnih šolskih svetih in do službe krajnih

šolskih nadzornikov. Kritikovali smo tak zakon, oziroma take določbe iz enostavnega razloga, ker je tako omejevanje pravic ljudsko-šolskega učiteljstva v protislovju z določbo državnega osnovnega zakona, ki pravi, da ima vsak državljan, ki je za to usposobljen, pravico potezati se do vsake njegovi izobrazbi primerne in odgovarjajoče službe. (Posl. dr. Triller: »Tako je!«) Opozarjam tudi danes na to nesoglasje, ki vlada med novim zakonom o šolskem nadzorstvu in pa med določbami državnega osnovnega zakona, da se po določbah zakonskega načrta o šolskem nadzorstvu učitelju kot svobodnemu državljanu jemlje pravica, potezati se do nekaterih služb, katero pravico mu daje državni osnovni zakon. Jaz sem tedaj leta 1909. oktobra meseca izrekel obžalovanje svoje stranke, glaseče se v tem smislu, da bi predvsem želeli dobiti v razpravo predlogo deželnega odbora o uredbi pravnih in gmotnih razmer ljudsko-šolskega učiteljstva, in šele potem, ko bodo te razmere temeljno določene, bi naj prišel na vrsto novi zakon o šolskem nadzorstvu. V tem novem zakonu o šolskem nadzorstvu se pa nalagajo kranjskemu učiteljstvu samo nove dolžnosti, medtem ko ostanejo pravne in gmotne razmere učiteljstva na tistem stališču, kakor pred sprejetjem tega zakona. (Posl. dr. Triller: »Res je, a žal, da je res!«)

Nadalje sem poudarjal neutemeljenost določbe v novem zakonu o šolskem nadzorstvu, ki pravi, da ima pravico imenovati zastopnike učiteljstva v deželnem šolskem svetu samo ministrstvo, medtem ko stojimo mi na stališču, da naj bi se v zakon sprejela določba, ki dopušča, da si učiteljstvo samo voli zastopnika v to korporacijo, ker stojimo na stališču, da more biti pravi zastopnik učiteljstva samo tisti, ki ga dotični stan sam pošlje na svoje mesto. Samo tedaj bo lahko zastopal koristi svojih volilcev, ki jim bo za to tudi odgovoren (Poslanec dr. Triller: »Tako je!«) ako pa vlada sama imenuje zastopnika učiteljstva v deželni šolski svet, se je bati, da tam ne bo zastopal interesov učiteljstva ampak večinoma zastopal tisto stališče kakor vlada sama, ker se morda taki zastopniki učiteljstva nečejo zameriti tistim, ki so jih predlagali za imenovanje v deželni šolski svet, ker jim preti sicer nevarnost, da v prihodnosti več ne bodo postali deležni visokega vladnega odlikovanja. Mi stojimo na stališču, da taki zastopniki niso zastopniki učiteljstva in da učiteljstvo po novem šolskem nadzorstvu ne pride do pravega zastopstva v šolskih korporacijah.

To so razlogi, ki so bili glavni povod, da smo se takrat izrekli proti načrtu novega zakona o šolskem nadzorstvu in v soglasju s temi načeli smo tedaj stavili vse polno izpreminjeval. predlogov in resolucij. Za nekatere moje resolucije se je v teoriji izrekel čestiti gospod tovariš Jarc (Poslanec Jarc: »Nisem bil poročevalec!«) — v šolskem odseku ste se leta 1909 zanje izrekli — ampak ker teh naših nazo-

rov čestita večina visoke zbornice ni sprejela in uvaževala, se nam zdi čisto nepotrebno, da bi se danes udeleževali specialne debate, ker v principu ostane tudi po teh izpremembah, ki jih predlaga deželni odbor, zakon o šolskem nadzorstvu neizpremenjen.

Zategadelj izjavljam, da se jaz in moji somišljeniki ne moremo udeleževati specialne debate. (Živahno odobravanje v središču; poslanec Gangl zapusti s somišljeniki dvorano.)

Zagrizen nemčur na goriškem moškem učiteljsku.

Iz Gorice prihaja tožba, da poučuje na moškem učiteljsku tamkaj glasbo pomenčeni Čeh Ivan Sokol (prej Sokol). Ta glasbeni učitelj, po katerih žilah se pretaka pristna češka kri, je rojen v Modřicah (na Češko-Moravskem). Svoj češki materni jezik prezira v svoji družini, kakor tudi v občevanju s svojimi kolegi. Za njegovo uho zveni prijetno edino le zveličavna nemščina. Z učiteljskimi, bodočimi nositelji kulture, se le posili poslužuje slovenščine, ki je učni jezik na tem zavodu. Še preden je bilo učiteljske premeščeno iz Kopra v Gorico, se je kazal velikega nasprotnika Slovencev. Deloval je na vse kriplje na to, da bi on ne prišel v Gorico, ampak, da bi bil kje drugje nastavljen. In to le zavoljo tega, da ne bi služboval na slovenskem tukajšnjem učiteljsku.

Znano je, da so goriški Lahji jako nasprotnovali temu učiteljsku. In ta češki German se je pokazal solidarnega z laškimi mogotci s tem, da je postal najdelavnejši ud in podpiratelj raznarodovalnega društva nemškega »Schulvereina« oziroma »Südmarke«. Pospel se je do prvega odobrniškega mesta v tem Slovincem sovražnem društvu. On je duša vsaki prireditvi in sploh veselici tega nemškega društva. In to navdušenje za nemško proslavo mu obilno plačuje gosp. Wieser, načelnik tukajšnje postaje na državni železnici. Že oddaleč pozdravlja prav prijazno Wieser vrliga Sokola, ko ta prisopiha na državni kolodvor, kar se dogaja večkrat v tednu.

Nikoli ga ne vidimo v odboru kakega našega veseličnega odseka. Samo če učiteljske prireja kak koncert, sodeluje tudi on, ker je primoran k temu. Če pa učiteljskiki prireajo kak zabavni večer v kake dobrotelne namene, n. pr. za »Dijaško kuhinjo« ali »Družbo sv. Cirila in Metoda«, za to se prav nič ne zanima.

Slovenci ne izgubimo nič in tudi ne bomo žalovali, če bi tega človeka poslali v krvavo zasluženi pokoj. Saj čaka na njegovo mesto že večje število vrlih mož — glasbenih strokovnjakov, katerim bije srce za procvit našega zatiranega naroda. Ko n bo njega več tukaj, česar vsa slovenska javnost želi, postane to vzgojevališče šele pristno slovensko učiteljsku.

Slovenski deželni in državni poslanci! Ne bodite več abderiti, ne kregajte se za malenkost, ampak tukaj nastopite v deželnem in državnem parlamentu proti temu

raznarodovalcu našega naraščaja — bo-
dočih odgojevalcev naroda! Sv. Jurij je
pokončal požrešnega zmaja, naj bi se na-
šel tudi kak sv. Jurij, ki bi poglal z gori-
škega moškega učiteljskega bivšega Sokola
in sedanjega — Sokolla!

Zborovanje protialkoholne učiteljske zveze

se je vršilo dne 3. t. m. v mali dvorani
»Mestnega doma« v Ljubljani.

Zborovanje je otvoril predsednik **tov. Slapšak**, ki je slikal glavne uničevalce člo-
veškega organizma — alkohol in nikotin
— ter povdarjal važnost tega gibanja po-
sebnost z ozirom na učiteljstvo. Prodrati
ima najprej ta ideja med nami in tem po-
tom bo prodrila med ljudstvom.

Vključ temu, da se je pričelo zboro-
vanje šele ob 2. in pol uri, udeležba ni bila
posebno obila, kar je predsednik posebno
konstatiral z ozirom na I. zborovanje te
zveze pred letom.

Pozdravljajoč udeležence, je konšta-
tiral, da med letošnjimi udeleženci manj-
ka predsednik »Abstinenta« **g. Kalan**.

Kriva je temu večina S. L. S. v kranj-
skem deželni zboru, ki je prav čudno
stališče, zavzela v deželni zbornici na-
sproti abstinenčnemu gibanju in vpraša-
nju. Zaradi tega je urednik glasila absti-
nentov »Zlate dobe«, **g. Kalan**, tudi odlo-
žil uredništvo lista in bo moral list pre-
nehati izhajati.

Zaradi tega predlaga predsednik, da
naj se pošlje predsedniku »Abstinenta« iz-
java zborovalcev, v kateri se obžaluje sta-
lišče, ki ga je zavzela S. L. S. nasproti te-
mu vprašanju v deželni zboru, se obža-
luje, da je odložil uredništvo »Zlate do-
be« in predsedstvo »Abstinenta«; naproša
se ga, naj se ne odtegne zaradi tega ab-
stinenčni propagandi in gibanju, saj je za
njim tudi učiteljstvo, ki obsoja znane to-
zadevne govore v deželni zbornici.

V debato k temu predlogu so posegli:
**katehet Zaplotnik in tov. Ravnikar, Bric
in Legat**.

Končno se je izpremenilo izjavo v to-
liko, da se je ublažila ostrina proti večini
v kranjskem dež. zboru.

Poslanec in učitelj **Ravnikar** je opra-
vičeval **dr. Kreka**, češ, da ni tako ostro
misli. Poudarjal je, da učiteljska zastop-
nika S. L. S., to je on in **Jaklič**, pravza-
prav nimata mnogo veljave v klubu in
njih mnenje povečini ni avtoritativno, ne
v tem in ne v učiteljskih vprašanih sploh!

Nato je predaval **tov. R. Horvat** o te-
mi: »Mladina in alkohol«.

Poleg teh so bile sprejete sledeče

resolucije:

1. C. kr. dež. šol. svet se naprosi, da
uvede s prihodnjim šolskim letom redni
protialkoholni pouk na ljudskih, meščan-
skih in vseh srednjih šolah, v prvi vrsti
pa na učiteljsko.

2. C. kr. dež. šol. svet, oziroma c. kr.
dež. vlada prepovej — kakor pred leti gle-
de časopisov — šolski mladini donašati
opojne pijače iz gostilne domov ali kamor-
koli drugam.

3. Pri izdaji novih učnih knjig naj c.
kr. dež. šolski svet pazi, da odpade vsak
sestavek, ki hvali ali celo priporoča uži-
vanje opojnih pijač, nasprotno imej vsak
po en sestavek, spisan v protialkoholnem
smislu.

4. C. kr. dež. šolski svet naj izda
ukaz, da obravnavaj učiteljstvo na sleh-
ni krajni učiteljski konferenci o abstinen-
ci šolarjev ter izdaj navodilo za protialko-
holni šolski pouk.

Ob peti uri popoldne je zaključil pred-
sednik **Slapšak** zborovanje.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz VI. vodstvene seje Zaveze (25.
marca 1912).

1. Društveni izkazi o naročnikih za-
vezenih listov so se razposlali vsem dru-
štvom.

2. Državni poslanec učitelj Konečny
je sporočil, da je kot poročevalec za pre-
osnovno § 55. državnega šolskega zakona
odložil v šolskem odseku ta mandat, ker
je poleg njega samo še vseučiliški prof.
dr. Masarik za pravično izpremembo te-

ga paragrafa izmed vseh čeških državno-
zbornih članov. Sedanjí poročevalec je
prof. Marklil, član »National-Verbanda.«
Vse peticije avstrijskih učiteljskih Zvez
se postavijo na dnevni red tega šolskega
odseka.

3. Tržaškemu, goriškemu, sežanske-
mu, tolimskemu in koprskemu učit. dru-
štvu se je odposlal poziv, da osnujejo eno
ali pa tri deželna društva za vso Pri-
morsko.

4. Deželni šolskim svetom na Šta-
jerskem, Primorskem in Kranjskem so se
odposlale prošnje, da naj priporoče v na-
ročbo »Popotnika« za krajne in okrajne
učiteljske knjižnice.

5. Državnim klubom: dalmatinskemu,
enotnemu češkemu, poljskemu, socialde-
mokraskemu in »National-Verbandu« se
je na poziv dež. poslanca E. Gangla po-
slala prošnja, da se ti klubi zavzamejo za
učiteljstvo c. kr. rudniške šole v Idriji, da
se to uvrsti v službeno pragmatiko za dr-
žavne učitelje. Idrijsko c. kr. rudniško učit-
eljstvo se je namreč pri ureditvi te pra-
gmatske prezlo. V boljše razumevanje
razmer se je klubom predložil »Memoran-
dum« in dodala se je pregledna tabela o
prejemkih idrijskega učiteljstva v letih
1874 do 1912. O tem se je obvestil na enak
način tudi drž. poslanec dr. V. Ravnihar.

6. Dalmatinsko učiteljstvo je nazna-
nilo naši Zavezi, da je ustanovilo poseben
list in permanentni odbor, ki imata na-
men, potezati se za izboljšanje učiteljskih
plač.

7. Sestanek naprednih zastopnikov
učiteljstva v okrajnih šolskih svetih na
Kranjskem je sklican po dež. učit. društvu
v Ljubljano na veliko sredo ob dveh po-
poldne.

8. Dalmatinska učiteljska Zveza je
prošila za podatke naših organizacij;
predvsem za pravila deželnih učit. dru-
štev, tiskarne in posojilnice.

9. Vsa akademična pa tudi druga dru-
štva so poslala zahvalo za brezplačno po-
šiljanje Zvezinih listov.

10. Sklene se posiljati slov. akad. fer.
društvu »Iliriji« v Gorico brezplačno po-
leg »Učit. Tov.« tudi »Popotnika«.

11. Rok zglasitve za »Vseučiliški te-
čaj«, ki se vrši letos v velikih počitnicah,
naj podaljša odbor »Slov. Šolske Matice«
vsaj do binkošti. Isti odbor naj pravočas-
no preskrbi udeležencem tega tečaja polo-
vično vožnjo po železnicah.

Kranjsko.

Občni zbor »Narodne Šole« se je vršil
v sredo, dne 3. aprila 1912, v »Narodnem
domu« ob obilni udeležbi članov. Pred-
sednik **tov. Anton Razingar** otvoril občni
zbor ter prav iskreno pozdravlja navzoče
člane. V svojem govoru omenja, da je
društvo popolnoma nepristransko in pri
oddaji šolskih potrebščin se ne gleda na to,
ali je učenec te ali one stranke, temveč
kdo je podpora potreben. (Odobravanje.)

Tajnik **tov. Fran Galé** poroča o dru-
štvenem delovanju sledeče:

Slavni zbor!

Lanski občni zbor »Narodne Šole« se
je vršil dne 18. aprila 1911, v tukajšnjih
prostorih. V društveni odbor za leto 1911.
so bili izvoljeni vsi stari odborniki, in si-
cer: **Anton Razingar**, **Dimnik Jakob**, **Galé
Franc**, **Kecelj Alojzij**, **Furlan Jakob**, **Grego-
rin Josip**, **Likar Janko**, **Režek Juraj** in
Trošt Fran Ksav.

Odbor se je nato sledeče konstituiral,
in sicer: **Anton Razingar**, predsednik,
Dimnik Jakob, predsednikov namestnik,
Galé Franc, tajnik in **Kecelj Alojzij** blagaj-
nik. Ostali so odborniki.

Pregledniki društvenih računov so bi-
li izvoljeni **Jelenc Luka**, **Sadar Adolf** in
Levec Janez.

Kar se tiče društvenih dohodkov, so
ti ostali neizpremenjeni. Tri glavne do-
brotnike šteje naše društvo tudi v pretek-
lem letu, in sicer slavni mestni magistrat
s 400 K, **Kmetiska posojilnica Ljubljans-
ke** okolice s 100 K in »Obrotno po-
možno društvo« z 20 kronami. Te po-
pore so nam vsako leto gotove in upamo,
da nam ostanejo tudi v prihodnje zasigu-
rane ter jim izrekam tukaj zaslužno za-
hvalo.

Pred zasedanjem deželnega zbora
smo se obrnili s prošnjo nanj z motivacijo
da obhaja društvo »Narodna Šola« letos
40letnico svojega obstanka in da je emi-
nentno kulturno društvo. Kakor ste čitali
gotovo v listih, je to prošnjo toplo zago-
varjal deželni poslanec **E. Gangl**, zakar
mu bodi na tem mestu izrečena topla za-
hvala. (Odobravanje.) Žal, da so bili vsi
argumenti pri naših deželnih očetih »bob
v steno« in zavrnili so nam prošnjo brez
motivacije. Brez komentara!

Poslali smo tudi prošnjo na Kranjsko
hranilnico podprto z istimi razlogi. A nem-
ška gospoda je bila za kulturo slovenske-
ga naroda bolj vneta nego naši slovenski
poslanci — in darovali so našemu društvu
pri zadnjem občnem zboru dne 21. marca
t. l. vsoto 300 kron. (Odobravanje.) Za ta
velikodušni dar se bo poslala Kranjski
hranilnici pismina zahvala. — Tudi letos

so se morala posamezna naročila le s tisti-
mi procenti pošiljati kakor prejšnja leta.
Tvrška **M. Tičar** zalaga sedaj v prvi vrsti
posamezne šole z Grubauerjevimi in Slat-
nerjevimi zvezki. Kdorkoli je naročil kako
naročilo, se mu je ustreglo takoj, in pre-
teklo leto ni bilo nikakih reklamacij kakor
prejšnje leto pri tvrdki **Kendi**.

Letos obhaja tiho in skromno naše
društvo svojo 40 letnico. Najboljši sloven-
ski možje so jo pred 40 leti ustanovili v
Idriji v korist naše mladine. Navzlic na-
sprotnstvu, ki jih uživa »Narodna Šola« od
nekateri strani, je vendar dokazala svojo
življensko moč do današnjega dne in upa-
mo, da se ji bodo v prihodnje vremena
zjasnila, ter kličemo v bodočnost: Na
mnogaja leta! (Odobravanje.)

Blagajnik **tovariš Alojzij Kecelj** poro-
ča o denarnem stanju »Narodne Šole«.
Društveno imetje je naraslo za 239 kron
05 vin, proti lanskemu imetju.

Preglednik računov **tovariš Vendelin
Sadar** poroča, da so računi v najlepšem
redu in predlaga odboru absolutorij. Spre-
jeto.

Volji se nato sledeči društveni odbor
za leto 1912. Izvoljeni so sledeči tovariši:
Razingar Anton, predsednik; **Dimnik Ja-
kob**, predsednikov namestnik; **Gale Fran**,
tajnik; **Kecelj Alojzij**, blagajnik; **Furlan
Jakob** in **Ivan Petrič**, zadnji namesto od-
bornika **Josipa Gregorina**, ki iz zdravstve-
nih ozirov ne more več sprejeti odborni-
štva.

Pri slučajnostih se sprejme predlog
tovariša L. Jelenc, naj se odboru naroči
izvedbo izpremembe pravil, ki naj se pri-
hodnjemu občnem zboru predlože v spre-
jem. — Predsednik se zahvaljuje vsem
članom za obilno udeležbo ter zaključí na-
to občni zbor.

Občni zbor »Društva v pomoč učit-
eljem, njihovim vdovam in sirotam na
Kranjskem«.

Občni zbor se je vršil 3. aprila t. l.
dopoldan ob 10. uri v »Narodnem domu«
v Ljubljani.

O pomenu društva samega bomo go-
vorili v kratkem obširneje, za danes pov-
darjamo le, da je društvo nepolitično in
stanovsko nestrankarsko. To naj bo ome-
njeno le z ozirom na lanske ekscese od
strani klerikalnih članov učiteljstva, ki so
uprizorili lansko leto pravcato demagogijo
na občnem zboru, ki je bila pa očito upri-
zorjena na škodo razvoja društva sa-
mega.

Letošnji občni zbor je otvoril pred-
sednik **tovariš J. Režek**, ki je konstatiral,
da je občni zbor sklepčen. Spominjal se je
novih umrlih članov društva, nakar so se
pričujoči vznav sožalja dvignili s sedežev.

Tajniško poročilo.

Iz poročila tajnika **A. Kecija** posne-
mamo le to: **Neobhodno je potrebno, da
pristopajo k društvu novi člani, ker le na
ta način je mogoča sanacija sedanjih raz-
mer.**

Blagajniško poročilo.

Ker je društvo gospodarsko-dobro-
delnega namena, zato je po sebi umevno,
da se vse društveno stanje zrcali iz fi-
nančnega položaja društva, ki ga posne-
mamo po poročilu **tovariša J. Furlana**:

Društvo je imelo v 50 letu svojega ob-
stanka 108 članov; podpiralo je 36 vdov,
eno dvojno siroto in 33 sirot.

Ker imajo društveniki račun itak v
rokah, zato se pečamo samo s primanj-
kljajem, ki je letos narasel na 967.14 K.

Vzrok primanjkljaja je umrljivost čla-
nov, malo pristopajočih članov in vedno
naraščajoče število vdov in sirot, ki jih
je potreba podpirati.

V debato k računu so posegli tova-
riši: **Šmajdek**, **Grmek** in **Baje**.

Primanjkljaj se pokrije iz društvene-
ga imetja, ki znaša ob koncu leta 1911
z društvenim inventarjem vred 126.444 K
96 vin.

Račun se je odobril in na predlog
pregledovalcev računov se je podelilo bla-
gajniku in odboru absolutorij.

Za asanacijo financ.

Z ozirom na vedno naraščanje umrlih
članov in z ozirom na vedno večje število
vdov in sirot, ki jih mora društvo podpi-
rati, je prišlo društvo do vedno narašča-
jočega primanjkljaja.

Zaradi teh razmer se je odbor pečal
s tem vprašanjem v več sejah in končno
predlaga **tovariš Kecelj** v imenu odbora
sledeče:

Pri občnem zboru dne 15. IX. 1898
se je soglasno sprejel sledeči predlog:
Naše društvo naj obhaja spomin 50letnega
vladovanja Njega Vličanstva cesarja Fran-
ca Josipa I. s tem, da se sirotam po očetu
podpornina zviša od 25 gld. na 30 gld. (t.
i. 50 K na 60 K), sirotam po očetu in ma-
teri pa od 50 gld. na 100 gld. (t. i. 100 K
na 200 K.)

Predlagatelj namera pa je bila ta,
da velja to zvišanje toliko časa, dokler do-
pušča društveno gmotno stanje.

Ker se pa gmotno stanje zaradi vedno
naraščajočega števila vdov in sirot vedno
slabša, se je v odborovi seji 8. XII. 1911

sklenilo današnjemu občnem zboru pred-
lagati:

Dne 15. IX. 1898 leta po občnem zbo-
ru sprejeti predlog glede zvišanja podpor-
nine sirotam, naj se prekličie in naj se pla-
čujejo one podpornine, ki so navedene v
§ 11. pravil.

V debati se je pojasnilo, da velja ta
sklep le za naprej, ne pa za iste vdove in
sirote, ki so dosedaj prejemale zvišano
podpornino. Stori pa se ni ta korak zaradi
nehumanitarnega čuvstva, temveč zaradi
tega, ker lahko število sirot tako naraste,
da bi naraščanje načetja kapitala to moč-
no škodilo društvenemu razvoju.

Predlog je bil sprejet, da se postopa
po previdnosti odbora.

Isti poročevalec predlaga, da se ugo-
di neki prošnji upokojenega učitelja **Jos.
Bozje**, ki je odbor sklepom seje 3. III.
1912 priporočil. Sprejeto!

Isti poročevalec naznani, da je prišel
še en predlog, a je prišel na odbor glasom
pravič prepozno, zaradi česar ga ne more
priporočiti v razpravo in ga bo vzel v
pretni odbor ter poročal o njem prihod-
njemu občnem zboru.

Volitev odbora.

V odbor so bili izvoljeni:
Juraj Režek, predsednik; **Jakob Fur-
lan**, blagajnik; **J. Dimnik**, **A. Kecelj**, **Fr.
Černagoj**, **J. Petrič**, **L. Jelenc**, **A. Likozar**,
J. Žirovnik, odborniki.

F. Gale, **V. Sadar**, **Fr. Marolt**, pregle-
dovalci računov.

Predsednik izreče nato zahvalo tova-
rišu **Gregorinu**, ki je neumorno in dolgo-
trano delal v odboru v korist društva, a
se je odpovedal sedaj odborništvu. (Zbo-
rovalci so pritrjevali predsednikovi za-
hvali!) Želel mu je, da bi, če mu na očeh
ni mogoče zadobiti več zdravja, ostal še
dolgo vrsto let telesno zdrav in krepak.
(Ploskanje.)

Po enournem zborovanju je zaklju-
čil predsednik občni zbor.

Štajersko

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je
zborovalo dne 14. marca. Navzočih je bilo
30 udov in tovariš **Žiher** iz sv. Križa pri
Slatini.

Kakor je znano, ima Zveza slov. učit-
eljev in učiteljic na Štajerskem svoje zbo-
rovanje o Binkošti v Ptuj. Kot delegati
so bili izvoljeni sledeči udje: tovariši **Ivan
Klemenčič**, **Ivan Kaukler**, **Anton Ogore-
lec** in **Ivan Strelec**.

Majniški izlet odpade, ker zboruje
isti mesec Zveza v Ptuj.

Kot 4. točka je bila na vzporedu zopet
volitev predsednika, ker je hotel tov.
predsednik, preobložen z delom odstopiti.
Ali ni se mu posrečilo. Hočeš ali nočeš —
je moral nazadnje vendar zopet sprejeti
predsedništvo, ker so bili zlasti starejši
tovariši mnenja, da je najboljši, ako je za-
stopnik učiteljstva v okr. šol. svetu tudi
predsednik učiteljskega društva.

Dan prihodnjega zborovanja naznani
tovariš predsednik. Na dnevnem redu bo
izprememba pravil, o kateri izvoli vsak
član razmišljati.

Na mnogobrojno snidenje!

Politiški pregled.

* **Graška vseučiliška afera v parla-
mentu.** Poslanec **Biankini** in tovariši so
vložili ostro interpelacijo na naučnega mi-
nistra **Hussarka** zaradi dogodkov na graškem
vseučilišču, odnosno zaradi izjave rektorjeve
v zadevi vprašanja o omejitvi posečanja
predavanj. Interpelantje zahtevajo, da naučni
minister takoj popravi zadevni odlok gra-
škega rektorja, ki dovoljuje samo nemškimi
služateljem posecati takozvane govorniške
vaje in ki izključuje slušatelje ostalih na-
rodnosti ter skrbi, da se jamci Jugoslava-
nom, dokler nimajo svoje lastne univerze,
saj prost in svoboden študij na ostalih av-
strijskih univerzah.

* **Kulturni »Flottenverein«.** Na dunaj-
ski univerzi je priredilo mirovno društvo
zborovanje, na katerem je predavala znana
nemška propagatorica mirovnih idej, baronica
Suttner. — Nekateri kulturni ljudje, člani
»Flottenvereina«, pa so vdrli s silo v vse-
učiliško dvorano ter so izkušali zborovanje
razbiti. Ostro so demonstriali proti baro-
nici **Suttnerjevi**, očitajoč ji: »Anarhistka!«
Končno so zborovalci mirovnega društva
izbacili podivjane člane »Flottenvereina«
iz dvorane. Sedaj je šele zamogla baronica
Suttnerjeva pričeti s svojim predavanjem.
Priredili so ji nadvse iskrene ovacije, in
baronica je slednjič izjavila, da se odkrito
priznava za anarhistko, če so mirovna strem-
ljenja anarhistična.

* **Strah pred trializmom.** Državno
pravdnštvo v Temešvaru je zaplenilo tri-
alistične zemljevide zaloge **Freytag** z Du-
naja, ki so po južnem Ogrskem jako raz-
širjeni.

* **Praški Nemci in ljudsko štetje.** Pri
zadnjem ljudskem štetju je bilo mnogo
Nemcev kaznovanih na 40 K globe, ker so
v ljudskoštevno listo vpisali svoje češko
služničad za Nemce. Cesarstvo namestništvo
je sedaj Nemcem kazni odpustilo.